

ZAJEDNIČKA IZJAVA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA O SPROVOĐENJU ZELENE AGENDE NA ZAPADNOM BALKANU

Sarajevo, 2. juni 2022.

Mi, organizacije civilnog društva okupljene na konferenciji „Regionalnom saradnjom do održivih zaštićenih područja” (31. maj-3. juni 2022, Sarajevo, Bosna i Hercegovina) donosimo ovu Izjavu o sprovođenju Zelene agende u državama Zapadnog Balkana.

Podsećajući da:

- države Zapadnog Balkana imaju mnogo zajedničkih izazova u oblasti životne sredine i klimatskih promena;
- uprkos nekim pozitivnim primerima, politike i odluke uglavnom se donose bez uvida javnosti, uz ograničene mogućnosti uključivanja civilnog sektora i nezavisnih stručnjaka;
- vlade većinom deklarativno iskazuju posvećenost zaštiti životne sredine, ali usvajanje novih strategija i odluka koje se tiču zelene tranzicije i dalje se odvija vrlo sporo, a primena izostaje, što ukazuje na nedostatak političke volje;
- zagađenje vode i vazduha, neadekvatno upravljanje otpadom, neodrživo i nekontrolisano korišćenje prirodnih resursa, i proizvodnja energije iz uglja ostaju najveći ekološki izazovi u regionu Zapadnog Balkana;
- zaštita prirode nije prepoznata od strane drugih sektorskih politika i ne smatra se prioritetom, te nema značajnih finansijskih sredstava za podršku održivim praksama i upravljanju zaštićenim područjima.

Napominjući da:

- nedostaje jasnoća u vezi sa procesom i finansiranjem Zelene agende na regionalnom i nacionalnom nivou;
- iako je civilno društvo prepoznato kao jedan od ključnih aktera u planiranju i sprovođenju Zelene agende, još nije omogućen učinkovit angažman organizacija civilnog društva;
- u većini zemalja u regionu malo je informacija i razumevanja o svrsi i cilju Zelene agende, dok se procesi koje vode vlade povodom priprema projektnih lista odvijaju iza zatvorenih vrata;
- neki projekti predloženi u okviru Zelene agende podrazumevaju infrastrukturu i razvoj u oblasti puteva i eksploatacije gasa i uglja koji su u suprotnosti s ciljevima dekarbonizacije Regiona;
- nedostatak interesovanja vlada i preduzeća za zaštitu životne sredine;

- iako su vlade potpisale Sofijsku deklaraciju, nedostaje političke volje i kapaciteta za sprovođenje Zelene agende.

Izjavljujući da:

- u vreme klimatske krize, energetske krize i rata čvrsto verujemo da je neophodno uložiti zajednički trud u razumevanje toga šta transformacija ekonomije i ekosistema zaista znači kako bismo svi mogli da ubrzamo te procese i radnje, i pomognemo društvima i Planeti da se oporave;
- zato tražimo od Evropske komisije da vladama u regionu da smernice za odabir i sprovođenje potencijalnih projekata i akcionih planova u okviru Zelene agende;
- u tom smislu, jasna kontrolna lista kriterijuma povezanih s glavnim ciljevima Zelene agende ponudila bi potrebne mere i metode za donosiocce odluka. Organizacije civilnog društva bi trebalo da učestvuju u definisanju ovih kriterijuma i kontrolnih lista za projekte;
- trebalo bi omogućiti regionalno savetovanje organizacija civilnog društva putem širokog foruma koji omogućava uključivanje relevantnih organizacija civilnog društva sa savetodavnom i nadzornom ulogom. Ovaj forum trebalo bi da bude u direktnoj vezi s radom radne grupe za bioraznovernost;
- učestvovanje javnosti trebalo bi da bude osigurano na svim nivoima odlučivanja – lokalnom, centralnom i regionalnom, kako bi se odgovorilo na potrebe lokalnih zajednica, ali i na prekogranične i međunarodne izazove. Pravovremeno, uključivo i smisleno učešće organizacija civilnog društva mora biti preduslov za odobravanje projekata i planova Zelene agende koje predlažu vlade;
- potrebna je široka kampanja informisanja javnosti o procesu, njegovim koracima i dobitima za društvo;
- potrebno je obezbediti izgradnju kapaciteta za vlade i organizacije civilnog društva, naročito za pet stubova Zelene agende kako bi se osiguralo znanje, veštine i sposobnost za uspešno sprovođenje projekata.

Ovom izjavom mi, dole potpisane organizacije civilnog društva, zahtevamo javan, participativan i smislen proces za planiranje, sprovođenje i praćenje Zelene agende u državama Zapadnog Balkana.

Potpisnice:

1. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce – Hrvatska
2. Udruženje IZVOR Kratovo – Severna Makedonija
3. Beogradska otvorena škola – Srbija
4. Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije – Srbija
5. BIRN Macedonia – Severna Makedonija
6. Brodsko ekološko društvo (BED) – Hrvatska
7. Centar za okolišno održivi razvoj (COOR) – Bosna i Hercegovina
8. Centar za promociju civilnog društva (CPCD) – Bosna i Hercegovina
9. Centar za klimatski promeni – Severna Makedonija
10. Center za education and development (CED) – Severna Makedonija
11. Center for Educational Initiatives "Step by Step" – Bosna i Hercegovina
12. Center for Environment - Bosnia and Herzegovina
13. Center for Strategic Litigation – Group for Legal and Political Studies – Kosovo
14. CISP (The International Committee for the Development of Peoples) – Bosna i Hercegovina
15. Eko Akcija – Bosna i Hercegovina
16. Eko forum Zenica – Bosna i Hercegovina
17. Eko-svest, Severna Makedonija
18. Istraživačko društvo „Ursus Speleos“ – Severna Makedonija
19. FINCH Prizren – Kosovo
20. Fondacija Muharem Berbić – Bosna i Hercegovina
21. Ekološka organizacija Zeleni ključ – Srbija
22. Greenways – Bosna i Hercegovina
23. Helsinški parlament građana Banja Luka – Bosna i Hercegovina
24. Institute for Nature Conservation in Albania
25. Institute for Development Policy (INDEP) – Kosovo
26. Lets Do It Kosovo – Kosovo
27. Makedonsko ekološko društvo – Severna Makedonija
28. Crnogorsko društvo ekologa – Crna Gora
29. Natura MK – Severna Makedonija
30. Green Home – Crna Gora
31. Ornitološko društvo „Naše ptice“ – Bosna i Hercegovina
32. Centar za kreiranje politika i strategija – Srbija
33. PPNEA – Albanija
34. Renewables and Environmental Regulatory Institute (RERI) – Srbija
35. Društvo za istraživanje i zaštitu biodiverziteta – Bosna i Hercegovina
36. Društvo Stara planina – Srbija
37. Sokobanjsko ekološko društvo – Srbija
38. Udruženje za zaštitu velike droplje – Srbija

- 39. Udruženje za zaštitu šuma / Pokret "Odbranimo šume Fruške gore" – Srbija
- 40. UG Fojničani / SNIK Atom – Bosna i Hercegovina
- 41. Mladi istraživači Srbije – Srbija
- 42. WWF Adria